

Govor prvog potpredsednika Vlade Srbije i ministra spoljnih poslova Ivica Dačića na otvaranju Međunarodne konferencije "Medijacija, sprečavanje i rešavanje konflikata u nastajućoj paradigmi"

„Dame i gospodo, uvaženi profesori, dragi gosti iz sveta, dobro nam došli u Beograd.

Veoma me raduje da ćete na ovom skupu razmatrati neka od najvažnijih pitanja današnjice. Ta pitanja su od sudbinskog značaja za sve nas, a verujem da će ona biti nesputano sagledavana i razmatrana u akademskoj razmeni mišljenja u kojoj se mogu poroditi mnoge korisne ideje. Siguran sam da se na skupu ove vrste može mnogo više postići nego na pojedinim formalnim međunarodnim konferencijama na kojima su isključivi učesnici predstavnici država.

Srbija ima i previše istorijskih iskustava, koja su joj, osim velikih žrtvovanja i patnje, donosila i neizmerne radosti zbog oslobođenja od nasilnika i okupatora, pa sve do stvaranja spoljne politike koja je doživljavala brojna priznanja u svetu. Naša prestonica Beograd bila je mesto istorijskih susreta vekovima unazad, a u XX veku bili smo centar sveta nesvrstanosti. Danas, naša spoljna politika drugačija je od tog vremena, ali sve ono što je vredno i nataloženo u nama ostavilo je neizbrisiv trag i izgradilo posebnost ovog našeg podneblja. Beograd je mesto susretanja, mesto gde se slobodno može izreći svaka misao o ličnim uverenjima i nazorima, bez obzira na različitosti.

Mi smo uvek bili most između Istoka i Zapada, a i između Severa i Juga, često smo zbog toga trpeli, ali nam je narod tako sazdan da mi uglavnom pamtimo ono što je iz takvih susretanja bilo korisno i plemenito. Zato mislim da je vrlo dobra ideja što je Konflaks centar pozvao sve vas iz različitih krajeva sveta, iz različitih kultura, da razmenjujete viđenja o savremenim svetskim izazovima. Posebno zadovoljstvo izaziva činjenica da će posle ove konferencije ovde biti održan kurs o medijaciji, koji će pomoći polaznicima da sa svake strane sagledaju osetljivost, odgovornost i veliki značaj mirovnih misija širom sveta.

Dame i gospodo,

Skoro 30 godina nakon završetka hladnog rata svet se suočava sa kompleksnim izazovima za međunarodni mir i bezbednost. Može se reći da postoji direktna korelacija između siromaštva, ekonomskih i socijalnih problema, s jedne, i oružanih konflikata, ekstremizma, međunarodnog terorizma i organizovanog kriminala, s druge strane. Političke neizvesnosti, rastuća ekonomska kriza, klimatske promene, nestašice hrane i vode, nekontrolisana urbanizacija, i drugi globalni problemi utiču na jačanje polarizacije, produbljavanje jaza između bogatih i siromašnih, širenje ekstremizma i mržnje i proliferaciju konflikata širom sveta.

Svedoci smo militarizacije spoljne politike, i smanjivanja prostora i mogućnosti za diplomatsko i multilateralno delovanje. Strane u sukobu manje se oslanjaju na diplomatiju, a sve više na upotrebu sile u traženju rešenja. Uloga diplomatije, Ujedinjenih nacija i drugih međunarodnih organizacija u sprečavanju i rešavanju konflikata sve je slabija. Odnosi i nepoverenje između stalnih članova Saveta bezbednosti praktično su blokirali rad ovog najvažnijeg svetskog foruma za očuvanje međunarodnog mira i bezbednosti, što se vidi prilikom rešavanja skoro svih pitanja koja se nalaze na dnevnom redu ovog važnog tela UN.

Nema na vidiku političkih rešenja za postojeća krizna žarišta, humanitarna situacija na terenu se pogoršava, a oružane borbe intenziviraju. Većina konflikata u savremenom svetu je u toj meri fragmentizovana i isprepletana sa ekstremizmom i međunarodnim terorizmom da je teško smisliti način ili preduzeti konkretne korake da se sukobi i nasilje zaustave ili barem stave pod kakvu-takvu kontrolu.

Nažalost, i Srbija je na samom kraju prošlog veka bila izložena brutalnoj agresiji, što je posledično kulminiralo najdrastičnijim separatizmom albanske nacionalne manjine u našoj južnoj pokrajini Kosovu i Metohiji. Razni su izgovori činjeni da se opravda pokušaj nasilnog otcepljenja teritorije jedne suverene članice Ujedinjenih nacija, ali nijedan nije izdržao ni malo ozbiljniji test logike, načelnosti i pravičnosti, a neće ni politike. Zamislite da bilo koja nacionalna manjina u vašim zemljama, izgovarajući se svim i svačim, a najčešće upotrebom neistina, proglasi deo vaše suverene teritorije kao novu državu! Gde bi nas to dovelo?

Mi poslednjih pet godina pokušavamo sa Prištinom, uz posredovanje Evropske unije, da dođemo do rešenja, čineći nadljudske napore da često mirimo nepomirljivo, ali nam to sve teže polazi za rukom, jer druga strana u dijalogu ne pristupa na isti način. Svejedno, ne odustajemo od daljih napora, jer mi jesmo iskreno za kompromise, ali naravno ne za one koji bi značili poništavanje našeg naiconalnog i državnog bića i suštine.

Dragi prijatelji,

Veoma nas uznemirava to što se uporedo pojavljuju nove krize i opasnosti od oružanih sukoba u raznim delovima sveta. Najveću zabrinutost svakako izazivaju tenzije i zveckanje oružjem među državama sa značajnim vojnim potencijalima, uključujući i nuklearno oružje. Najopasnija je situacija na Korejskom poluostrvu koja preti da izmakne kontroli i dovede do ratnog sukoba sa potencijalno ogromnim brojem žrtava.

Oružani konflikti obično započinju i razvijaju se u zemljama u kojima su državne institucije slabe, ne mogu da se izbore sa nagomilanim ekonomskim i društvenim izazovima, kao ni sa dodatnim pritiscima poput migracija, izbegličkih talasa, organizovanog kriminala, ilegalne

trgovine oružjem i narkoticima, terorizma itd. U takvim uslovima, države gube legitimitet i kontrolu nad situacijom, i po pravilu postaju jedna od strana u konfliktu. Pojava moćnih oružanih nedržavnih grupa sa značajnim finansijskim i vojnim kapacitetima, a koje imaju političke, ekonomske ili kriminalne ciljeve, dodatno komplikuje situaciju, produžava trajanje oružanih konflikata i otežava političko rešenje. Posebnu opasnost predstavlja sprega između ovih grupa, terorističkih i kriminalnih organizacija i njihovo zajedničko delovanje na transnacionalnoj osnovi. Dodatno zabrinjava činjenica da se u mnogim konfliktima ukorenio nasilni i brutalni ekstremizam koji se širi putem medija, regionalnih mreža i teritorijalne kontrole.

Jedna od karakteristika oružanih sukoba u savremenom svetu je masovno i veoma često, organizovano, kršenje ljudskih prava, prava izbeglica i međunarodnog humanitarnog prava koje treba da reguliše i sankcioniše ponašanje strana u sukobu i pruži zaštitu civilnom stanovništvu, ranjenicima, zarobljenicima i drugim ugroženim grupama. Civilno stanovništvo trpi najteže posledice. Broj izbeglica i raseljenih lica, većinom žena i dece, dostigao je rekordni nivo od preko 60 miliona, pri čemu se radi o dugoročnom izbeglištvu ili raseljavanju koje u proseku traje 20 godina. U mnogim konfliktima civili su izloženi organizovanom i brutalnom nasilju i najčešće su žrtve terorističkih napada. Deca i žene najugroženiji su deo civilnog stanovništva, izloženi sistematskom nasilju, seksualnoj eksploataciji, zlostavljanju, otmici, prisilnom regrutovanju...

Povelja Ujedinjenih nacija identifikuje medijaciju kao važno sredstvo za mirno rešavanje sporova i sukoba, kako međudržavnih tako i unutrašnjih, ukoliko predstavljaju pretnju međunarodnom miru i bezbednosti. Iako svi sukobi nisu pogodni za medijaciju, postoje neki pokazatelji koji ukazuju na potencijal za efikasno posredovanje. Prvo i najvažnije, strane u konfliktu moraju biti otvorene za pregovore i sporazumni dogovor; drugo, medijator mora biti prihvaćen i kredibilan; i treće, mora postojati generalni konsenzus na regionalnom i međunarodnom nivou da se podrži proces. Svaki konflikt zahteva specifičan pristup, ali politička volja strana u konfliktu je odlučujući faktor za uspeh ili neuspeh posredovanja.

Jedini mogući odgovor i dalje ostaju međunarodni diplomatski i politički naponi na sprečavanju, kontroli i miroljubivom rešavanju konflikata. Prevencija mora biti u centru svih napora. To, međutim, zahteva značajno veći stepen međunarodnog jedinstva, posebno u okviru Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija kao vrhovnog organa za očuvanje međunarodnog mira i kolektivnog sistema bezbednosti, ali i mnogo veću međunarodnu pomoć slabim državama sa krhkim institucijama kako bi se izborile sa ekonomskim i socijalnim problemima. Neophodno je, takođe, uspostaviti dijalog sa svim akterima u konfliktima, uključujući i oružane nedržavne grupe, i uspostaviti snažnu međunarodnu kontrolu nad primenom novih tehnologija kako bi se sprečila njihova zloupotreba.

Kao što vidite situacija u svetu je veoma bremenita izazovima, a medijacija je nezaobilazni lek u prevenciji, ali i saniranju nastalih problema. Zato vam, dame i gospodo, učesnici Konferencije, želim da budete inspirativni i uspešni u radu, i da idejama, ocenama, mišljenjima koja ćete ovom prilikom razmeniti, i zaključcima koje ćete usvojiti, doprinesete unapređenju međunarodne strategije za sprečavanje i rešavanje konflikata.

Hvala vam na pažnji."